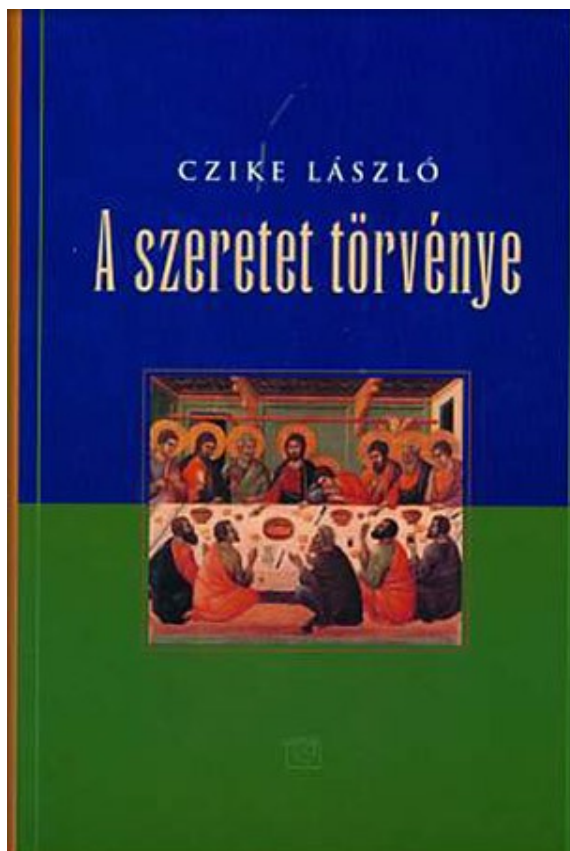

Magyar Irodalmi Hírlevél

Magyar irodalom csak egy van, de ez olyan nagy kincset ér, hogy gazdaggá tehet mindenkit, aki e tiszta forrásból frissíti fel lelkét és elméjét.

NAGY IGNÁCZ : Prókátor, fiskális és ügyvéd.

Czike László: A szeretet törvénye

CZÓBEL MINKA (1854-1943)

Wass Albert :Elvásik a veres csillag

Czike László: Digitális reinkarnáció

A hét verse - Balassi Bálint: Ó, nagy kerek kék ég

Anekdoták

MAGYAR TITKOK REGÉNY

Irta
NAGY IGNÁCZ

XVIII.

Prókátor, fiskális és ügyvéd.

Megvallom, első pillanatban szinte elkedvetlenül tartám, meddig valószínűnek tartám, hogy Móricz bünsúlya alatt összeroskadván, kétségbeesett, s a Tisza hullámaiba temetkezett, mert kimondhatlanul vágytam őt gaztettei miatt feleletre vonhatni; utóbb azonban lassankint mindinkább meggyökerezett bennem azon meggyőződés, hogy hozzá hasonló emberek nem egyhamar esnek kétségbe, s hogy az egész alkalmasint csak jól kiszámolt csel volt, melylyel egyszerre minden üldözést meg akart szüntetni, hogy annál biztosabban menekülhessen meg.

Mivel nem regényi hős vagyok, hanem csak híven, s minden kendőzés nélkül mondom el mind azt, min életemben valóban keresztül mentem, tehát igen természetes, hogy a fönnebbi rendkívüli események sem valának képesek velem az ebéd idejét feledtetni, mire a regényi hősök rendszeren oly keveset gondolnak, mintha csupán a levegőből élnének. Csak az ebéd illő és becsületes befejezése után folytatám ismét nagy munkámat.

Evésközben ugyanis azon eszme villant keresztül agyamon, hogy még sem ártana talán előbb valamely gyakorlott törvénytudóssal értekezni e csiklandós dolog felől, mielőtt egyszerűen amúgy huszárosan belevágnék; mert arról előre is meg valék győződve, hogy, ha hirtelenkedés által egyszer ki hagyom kezeim közül siklani emberemet, bizonyosan nem igen könnyen fogom őt többé hálóba keríthetni.

De az volt most még a bökkenő, hogy ugyan kivel közöljem ügyemet? Ügyvédekkel nem igen valék ismerős, mert adós senkinek nem voltam, pénzt kölcsönözni pedig senkinek sem szoktam, s a pörlekedést különben is gyűlölöm. Kezembe vevém tehát a kalendáriumot, s végig nézém az ügyvédi sorozatot. De már most kit választzak a hadsereg közül, melylyel akár a marokkói császárt is ki lehetne birodalmából szorítani? Azt-e, kinek legszebb neve van? Nem, mert a szép piros almában féreg is lappanghat. Azt, kinek legkurtább a neve? Nem, mert kurta késsel is csak úgy ölheti meg magát az ember, mint hosszúval. Tehát a leghosszabb nevűt? Nem, mert az majd keresetemet is szokás szerint a leghosszabb útra találná vezetni. De ugyan kit választzak tehát?

Iszonyú kérdés, melynek megfejtése annyi fejtőrésembe került, hogy ezen fáradozással legalább is húsz joggyakorló tehetne volna le az ügyvédi vizsgálatot, a nélkül, hogy az által az igazság ügye akár nyert, akár veszített volna. Sőt mi több, e választásomat még az is rendkívül nehezíté, mivel nem tudám, hogy tulajdonkép prókátor, fiskális, vagy ügyvéd tanácsát kérjem-e ki? Sokan alkalmasint azt gondolják, hogy mindegy: akár jobb, akár bal, akár pedig mind a két kezével nyúl az ember erszénye után. Én azonban ezt nem hiszem egyenlőnek, s csak azt tartom mindegynek, hogy akár csizma nélkül, akár talpatlan csizmába ázzék föl az ember lába.

De mi különbség van tehát a pörvivők ezen három faja közt? Oh, azt nem igen lehet csak amúgy néhány szóval megmagyarázni; látni kell mindegyikét, ha kézzel akarjuk a különbséget fogni, mely egyébiránt leginkább csak a modorban alapszik, mert annyiban csakugyan mind a három hasonlít egymáshoz, hogy hosszú úton szeretnek célhoz jutni, mely tekintetben némileg a bérkocsishoz is hasonlítanak.

Hogyan? Bérkocsishoz?

Valóban, igen. Állításomat példával bizonyítom. Egy idegen úr egyszer a szervita-téren megszólította egy bérkocsist, s kérdé, mennyiért vinné őt a szerviták templomába? A bérkocsis négy huszast kívánt; az idegen a hintóba ült, s a bérkocsis meghurcolá őt néhány utcán, azután a szerviták temploma előtt megállott s a négy huszast legjobb kedvvel zsebébe dugá.

Ime, így cselekszik némely prókátor, fiskális és ügyvéd is. Ezek is jól tudják, mikép lehetne a pörnek egy csapással véget vetni; azt korántsem cselekszik, mert úgy vajmi keveset bírnának tejökbe aprítani! Ők tehát szinte jól meghurcolják védencöket, s ez illőn hálálja meg a buzgó fáradozást, sőt még hírre is kaptja derék pártfogóját, minthogy oly bonyolult hosszas pört is meg tudott nyerni.

A kérdéses hasonlatosságot ezek szerint világosan és elegendőképpen bebizonyítván, most már lépünk, ha úgy tetszik, a prókátor szobájába.

Ő a magyar-utca valamely rokkant alházában lakik. A magyar-utczában, mely talán azért nyéré mintegy kitüntetésül, e díszes nevezetű, mivel az egész belvárosban nincs utca, mely vele dísztelenségben vetélkedhetnék. Sár, por, szemét, pocsolya, lomrakás, bűzhödt névtelen tömegek, és jó ég tudja hányféle undokság emberi emlékezet óta díszesítik ezen utcát, mely a mellett még görbe és szűk is, mintha arra akarna czélozni, hogy a magyarnak saját hazájában sem szabad egyenes úton haladni, hanem csak amúgy melléksikátorokon kell az óhajtott célhoz törekednie.

Lámpái csak úgy pislognak, mint a rimóczi nyúl, mintha lakosai elől a fölvilágosulást mindenképp rejteni kellene. Ezenkívül pedig mennyi oly lakosa is volt már szent Ilona szigetének, kiket még csak megnevezni sem merészlünk, ámbár nevök egy részét kéj és örömtől kölcsönzik.

Ámde mi közünk ehhez, nemde, szíves olvasó? Hiszen egyikünk sem utcabiztos. Lépünk tehát a házikóba, mely kétségtelen jeleit mutatja ugyan annak, hogy a szomorú emlékezetű árvíz által derekasan megmosatott, de azért mégis meglehetősen szurtos, és azért igen jól fogunk cselekedni, ha kabátunk szárnyait jól magunkhoz szorítjuk, hogy valamiképp a falhoz ne dörzsölődjék.

Az udvar nem tágas ugyan, de azért mégis annyi lim-lom és rendtelenség van benne, hogy a legnagyobb udvart is illőn tölthetné be. A kapunál, mely tulajdonképp csak gúnyból neveztetik így, minthogy a bizony kis ajtónak is elég parányi, egy bozontos, életunt komondor hever lánczon, rabságában tökéletesen megnyugodva, mert így legalább helyébe viszik a csontokat, s még csak ezért sem kell fáradnia. A háziúr tulajdona-e, vagy a prókátoré, azt bizonyosan nem merem eldönteni; rendkívüli soványságánál fogva azonban azt vagyok hinni hajlandó, hogy a prókátoré; és pedig annyival is inkább, mert, ha a háziúré volna, úgy alkalmasint rég megölte volna őt az éhség. Ezen állításom korántsem rágalom, mert hiszen ki ne tudná, hogy a háziurak még házaikra sem szeretnek költeni, ámbár azokból irgalmatlan hasznot húznak; ugyan miképp költenének tehát ily haszontalan vén komondorra, mely rekedt ugatásával csak háborítaná őket, midőn azon török kemény fejöket, hogy ugyan miképp lehetne a házbért minden ok nélkül sikeresen magasabbra rugtatni?

A konyhaajtóban kalitka függ, melyből egy lépkóros vén seregély szünet nélkül e szót krakogja az érkező idegen elébe: «Spicpuj! Spicpuj!» mi azt látszik tanusítani, hogy oly emberek jártak ide többnyire, kik igazságtalan pörben kerestek ügyvédet; s hogy a prókátor tősgyökeres magyar ember, mert különben bizonyosan nem tanította volna madarát német nyelvre.

A konyhában egy éltes és rendkívül szurtos szolgáló, lefüggő hajjal, egy öreg kedvetlen macska és egy haragos vén gazdasszony társalkodnak, a mennyiben társalkodásnak nevezhetni azon kedélyes modort, mely szerint úgy néz egymásra az ember, mintha egyik a másiknak orrát akarná elharapni.

Gazdájok után kérdezősködvén, azonnal a szobába utasítottam. Beléptem tehát, s első tekintetre azonnal meggyőződém, hogy csakugyan jó helyen járok.

A szoba falai kissé penészesek voltak ugyan a nedvességtől, de azért mégis nyájas tanyául szolgáltak néhány szorgalmas egyénnek a pókhálósok régi családjából, melyek hálóiban úgy eviczkéltek a szerencsétlen legyek, mint ügyvédi körmök közt a boldogtalan védeczek. Ha szerfőlött nem csalatkozom, úgy e falak egykor föstve valának; most azonban oly szintelenek már, mint a jelenkor nevezetes politikusai. A bútortat igen egyszerű; minden sárgára van festve, jeléül, hogy tulajdonosuk leginkább sárgákkal szeretné magát fizettetni, ha a mostani rossz időkben egy zsák burgonyával is nem kényszerülne megelégedni. A szoba közepén meglehetősen nagyságú puhafa asztal áll, mely poros ugyan, de azért a számtalan tintafoltokat mégis világosan láttatja, mikkel mindenütt be van tarkázva. Rajta két birsalma, egy forgácslegyező, melynek már csak nyele van épségben; egy szúrágta törvénykönyv, néhány pipa, és elsárgult iratcsomó látható. E mellett természetesen az öblös tintatartó sem hiányzik, mely azonban annyira be van száradva, hogy alkalmasint igen rég nem használtatott már. Az asztal előtt szalma fonadékú, igen kényelmes pamlag állott XIV. Lajos francia király idejének divatja szerint, s ezen igen nagybecsű régiségen, mely bizonyosan épen e miatt egy árverésen sem fog elkelni, kedélyes nyugalommal ül - a prókátor.

Feje már rég őszbe csavarodott volna, ha parókát nem viselne, így azonban csak vörössé változott a hajdan fekete paróka, az idő mostohasága következtében. Bajusza ellenben egészen ősz vala, és igen szomorúan árnyékolá be a pipaszár felső végét, mit szájában tartá, míg alsó végén az iszonyú terjedelmű tajtékpipa nem a szőnyegen ugyan, hanem mégis a súrolatlan padlón nyugodott. A pipából sűrű füst, a kebelből nehéz sóhajok, a fejből pedig régi gondolatok szállongtak föl. Az egyik kéz a pipaszárát tartá, a másik pedig a zsebben keresett valamit, mit teljességgel nem találhatott meg. Az asztal mellett egy pintes üveg állott, melyben alkalmasint tinta volt, mert hogy az érdemes prókátor délután is vörös borral élne, azt a világért sem merném ráfogni.

Rövid üdvözlés után nevémet elmondván, székre mutatott a prókátor, azon kezével, mely előbb zsebében motozott, és ünnepélyesen szóla:

- Miben lehetek szolgálatára, domine spectabilis?
- Kissé hosszasan kell ügyemet előadnom.
- Csak világosan, csak világosan, domine spectabilis. Szolgálhatok talán pipával?
- Köszönöm.
- Tehát kérem méltóztassék szólni. Talán valami régi pör?
- Oh nem; egészen új.
- Talán a váltótörvényszéknél?
- Nem épen, hanem...
- Na már ezt szeretem, mert az előtt nem szoktam allegálni. Hiszen ott még szóhoz sem juthat az ember igazán, mikor már az ítéletet is kimondják. De kérem, domine spectabilis, csak tessék szólni, figyelemmel fogom hallgatni.
- Tehát méltóztassék.

Most lehetőségig röviden, de mégis elég körülményesen előadám az egész történetet, a berettyói találkozástól kezdve egészen mostanig; a neveket azonban természetesen elhallgatván, minthogy titkaimat nem akarám újra elárulni, mielőtt emberem nyilatkoznék.

Épen végére értem előadásomnak, midőn bizonyos sajátságos hang ütöközött fülembe, melyet eleinte egyáltalában nem tudék magamnak megmagyarázni. Az ácsok széles fűrészének hangjához is nagyon hasonlított ugyan, de gondosb figyelem után mégis azt hívék, hogy száraz lóbórt vonzol valaki az ablak alatt a göröngyös kövezeten. De most a prókátorra tekinték, s azonnal tisztába jövék a sajátságos hangra nézve. A pipa elvált ajkaitól, melyek ennek következtében nyitva maradtak, és szabad kilátást engedtek néhány feketesárgás fognak, melyek közül rémes hortyogás hangzott felém. A prókátor valósággal elaludt! Ám aludjék békével, nem árt legalább senkinek, s napjainkban ez már magában is nagy érdem. Bár akkor is inkább aludnék a derék prókátor, midőn hetivásári napokon a Duna partját, kecskeméti kaput és kerepesi utat végig barangolja, s a tojásos és baromfias kocsik közt gondosan fülel és hallgatózik, hogy nem lehetne-e «János gazdát», vagy «Misa szomszédot» valamiképp pörlekedésre bírni, és ez által előre is néhány pár tojásra, vagy csirkére szert tenni, s utóbb tőlök az egyetlen tinó árát is kicsikarni, azon épületes ürügy alatt, hogy bizony még az igazság szekere is elakad, ha nem kenik. Tehát csak aludjék ön, derék prókátor úr, és ne izgassa többé egymás ellen az együgyű parasztokat, csupán azon okból, hogy legyen otthon mit állítania a tűz mellé!

A prókátorral tehát e szerint nem boldogulhattam, s most már ennél fogva igen természetes, hogy a fiskális következzék, kinél tanácsot akarék kérni.

Azt alkalmasint az újvilág- vagy hatvani-utczában leltem meg, bizonyosan már magam sem tudom hogy hol; de elég az hozzá, hogy előszobájába szerencsésen bejutottam.

Első pillanatra azt hívék, hogy csalatkoztam, s fiskális helyett orvoshoz jutottam, mert az előszobában több ember ült, kik bebocsátásra látszottak várakozni, miképp azt különben orvosok előszobáiban tapasztalhatni. És e véleményemben még az is megerősített, hogy ezen még többnyire fiatal férfiak mind meglehetősen rossz színben valának, mintha épen csak most gázoltak volna keresztül a nagybőjtön. Néhány kérdés után azonban megtudám, hogy mindezek részint hivatali, írási munkát, részint pedig kölcsönpénzeket keresnek, miket a fiskális úr mindenkinek, minden minőségben és mennyiségben szerezni tud, miképp azt rendszeresen valamennyi hirlapban sűrűn jelentgetni szokta.

Már ez hasznos ember, fogják alkalmasint sokan gondolni, s annyiban csakugyan igazuk is van, hogy magának meglehetősen hasznot tud hajtani. Ő tudniillik igen ügyes ember, és többi közt ily fogásokat gyakorol: több fiatal emberrel igen nyájasan tudatja, hogy valahol, igen kedvező feltételek mellett, irnoki hivatal ült meg, s hogy annál fogva próbaírást kívánnak. Az ifjak, kik közül természetesen egyik sem tud semmit a másikról, megkapják a sok írni valót, el is végzik szépen ingyen, a fiskális pedig jól megfizetteti magát érte, és azután vállát szánakozólag vonogatva, egymásután tudatja az ifjakkal, hogy a hivatalt más nyerte el. Továbbá, ezen fiskális százezreket is tud törvényes kamatra szerezni, legalább ő úgy hirdeti, s így igen természetes, hogy sok oly ember látogatja őt meg, ki öröklött vagyonának minél előbb szeretne nyakára hágni. Ekkor a fiskális és pénzkereső közt körülbelül ily párbeszéd megy véghez:

- Mit méltóztatik parancsolni?
- Pénzt szeretnék fölvenni.
- Oh, azzal szolgálhatok.
- Örvendek.

- Mennyit méltóztatik.
- Csak tízezret.
- Csekélység! Holnapra meg lesz.
- Tehát számíthatok rá?
- Bizonyosan.
- Ajánlom magamat!
- Kérem, a beiratási díj tíz forint, s ezenkívül mellékköltségek fejében még öt forintot méltóztassék fizetni.
- Itt van.
- Köszönöm. A mi engem illet, én fáradozásomért egy fillért sem követelek.
- Oh, kérem, majd megszolgálom szivességét.

Ezzel a pénzkereső távozik, s másnap legjobb reményekkel jó vissza; de ekkor a fiskális oly irtózatossá vált, hogy szab elő, mik alatt a pénz kölcsönözteni fogna, hogy azokat teljességgel nem fogadhatja el. És épen ez az, mit a fiskális óhajtott, mert alkalmasint öt forintot sem igen tudna szerezni, minthogy csak zsidóskodni tud, de azon ügyességgel korántsem bír, melylyel a zsidók és még mások is, a pénzszerzési mesterséget gyakorolják. De ez nem baj, mert ő zsebébe rejté a tizenöt forintot, s ennél többet nem is kívánt.

Ezen adatokat csak később tudám ugyan meg, de mégis szükségesnek látám előre elmondani, hogy legalább tudja a szíves olvasó: mily derék férfi szobájába lépünk.

A szoba elég nagy s keskeny szőnyegekkel van borítva, melyek a fiskális hazafiságát igen szép színben tüntetik elő, mert első pillanatra mindenki tökéletesen meggyőződhetik, hogy ezen szőnyegek valóságos árvavármegyei csíkos pokróczok, következésképp a hazai műipar készítményei. A falakon nem függnek képek, mert a fiskális nem szereti a függést. Könyvszekerény nincs ugyan a szobában, de a falak mellett mindenütt poros íráscsomók hevernek, jeléül, hogy a fiskálisnak igen sok pöre van, vagy legalább lehetne, mint Hugli borbélynak sebészi oklevele. A hosszú asztal szinte irományokkal s számtalan levéllel van megrakva, miáltal azt akarja a fiskális úr tanusítani, hogy ő az egész világgal levelezésben áll; ámbár vannak rágalmozók, kik azt hiszik, hogy majd valamennyi boríték csak - üres papírt fődöz.

Maga a fiskális asztalához támaszkodva áll, s úgy fogadja el a folyamodókat, mert egykor egy igen nagy úrnál volt, ki szinte így fogadta őt el. Haja mélyen homlokára van fésülve, hogy annál fontosabb kifejezést kölcsönözhesen arcának, mely egyébiránt egészen bajusz- és szakálltalan, s meg kell vallanom, nem szeretném, ha a róka megtekintené, mert alkalmasint azt fogná mondani, mit a szép álarczról monda egykor, midőn azt megfordítá. Kabátja be van gombolva, s kezében aranyozott ezüst burnótszelenczét forgat, melynek egyik része sárga, a másik pedig fekete burnót foglalt magában, jeléül, hogy e derék fiskálisnak ez a jelszava: ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes. És ő e jelszó mellett oly jól érzi magát, hogy egyetlen fillérrel sem adós, mert egyébiránt alkalmasint nem igen bírta maga számára hitelezőt találni.

Beléptem után e szókkal kezdém meg beszélgetésünket:

- Üdvözlöm önt, fiskális úr.
- Alázatos szolgája, tekintetes úr.
- Mintegy félórai kihallgatást kérek.
- Méltóztassék parancsolni. Nagyon el vagyok ugyan ügyekkel halmozva, mondhatom, a legfontosabb ügyekkel, de azért mégis...
- Oh, úgy inkább nem alkalmatlankodom.
- De kérem, kérem, csak méltóztassék parancsolni. Csak akarni kell, s mindig marad még az embernek egy kis ideje, kötelessége teljesítésére. Méltóztassék helyet foglalni.
- Ügyem meglehetősen szövevényes.
- Talán zálog nélkül méltóztatik pénzt kívánni?
- Nem.
- Vagy gazdatisztet, jó óváspénzzel, és mégis félig ingyen?

- Nem.

- Tehát méltóztassék.

Miután a fiskális ily hamar kifogyott azon ügyek elsorolásából, mikben segítségemre akart lenni, tehát segíték ismereteinek szűk körén, és elmondám neki ügyemet, oly röviden, mint a politikai szónokok azon tárgyakat, mikhez nem értenek, de mikről mégis szólniok kell, ha nevezetes férfiaknak kívánnak tartatni.

Beszédemet már rég elvégzém, s a fiskális még folyvást hallgatott, és körmeit rágta; végre azonban e szókkal szakasztá meg e száraz mulatságot és sovány csemegézést:

- Hm, hm, csodálatos!

- Nemde?

- Valóban!

- Igen különös eset.

- Rendkívül!

- Mit szól ön hozzá?

- Én?

- Igen.

- Hm, hm, igen furcsa!

- Furcsa?

- Akarám mondani: rendkívüli!

- S ön tanácsa?

- Rendkívüli!

- Valóban?

- Mindenesetre.

- Szeretném hallani.

- Mit?

- Ön tanácsát.

- Ah, úgy!

- Tehát?

- Én... én... ezerszer bocsánatot kérek... mondom, bocsánatot kérek...

- Miért?

- E pillanatban fontos ügy várakozik rám - valóban nagyon sajnálom, de most mulhatatlan távoznom kell.

- Csak méltóztassék.

- Majd talán máskor?

- Az én ügyem sem szenved halasztást.

- Igen sajnálom, de most -

- Értem. Ajánlom magamat.

- Alázatos szolgálja. Ha egykor talán pénzt, vagy gazdatisztet méltóztatik keresni, úgy -

- Köszönöm.

Kissé boszúsan távoztam ugyan, de utóbb mégis csak dicsérni tudám a derék fiskális urat, mert mindig dicséretesb az, ha oly ügyet nem vállalunk el, mely fogalmaink szűk határán túl esik, mintha mindent mohón ragadunk meg, és azután védenczünk ügyét eltemetjük, s pénzt mégis mosolygó arczzal zsebre rakjuk. Nincs szebb az ily példás szerénységé!

-

Reményimet a két sikertelen próba meglehetősen lehangoló ugyan, de azért mégis csakugyan elmenék az ügyvédhez, mert hiszen végén csattan az ostor, gondolám magamban.

Ügyvédet a Leopoldváros egyik legszebb utcájának legszebb házában keresék, még pedig az első emeleten. Az előszobában néhány nagy hazafinak aranyrámás arczképe, és egy bodrozott fejű csinos inas által fogadtattam, ki által bejelentetvén, azonnal be is bocsáttattam.

Az egész szoba németalföldi szőnyegekkel volt borítva, valamely lerchenfeldi gyárból, s a rendkívül fényes bútorzat legalább is Steindl gyárában készült. A falat drága olajfestmények és képórák díszesíték, s így azonnal tudhatám, hogy tulajdonkép hányat ütött az óra. Az üvegajtájú nagy könyvszekrényben csinos kötésű magyar és francia könyvek állottak, s a nagy írószekrényen néhány fölnyitott angol könyv foglalt helyet. Törvénykönyvet nem láték ugyan, de az nem baj, mert a jó diák könyv nélkül tudja leczkélését, s a jó pap is könyv nélkül mondja el egyházi szónoklatát.

Az ügyvéd azonnal letevő illatos szivarát, nagy szakállát és bajuszát megsimítá, a nagy álló tükörbe futó pillantást vetett, módosan meghajlott, kezével a selyem pamlagra intett, melyen azonnal helyet foglaltam, ő pedig szemközt velem, pompás nagy karszékbe veté magát, melyben oly kényelmesen ült, mintha Ábrahám kebelébe mélyedett volna, s néha-néha gyönyörködve tekinté fényes gyűrűkkel terhelt újaira. A köztünk álló kis asztalkán egy politikai s három divatlap hevert, néhány legújabb röpirattal.

- Szabad tudnom, minek köszönhetem e szerencsét? - kérdé nyájasan az ügyvéd, s én szinte megzavarodtam kissé, hogy e kérdésre hagyám a dolgot jutni hallgatásom által, melyet pillanatnyi csodálkozásom okozott, - az ügyvéd úr jó ízlése és derék fölkészültsége fölött.

Csodálkozásomat azonban csakhamar legyőzém, s szinte nyájasan szólék:

- Igen sajátszerű ügyben kívánnám ön tanácsát kikérni.

- Ah, talán csód?

- Az is és nem is.

- Hogyan?

- Hamis csódnek juték nyomába.

- Itt az adós?

- Megszökött.

- Az baj.

- Hanem más valaki van itt, a kit talán meg lehetne csipni.

- Aha, értem, úgy például, mint Szigligeti «Két pisztolyában», hol szinte mást csipnek meg az igazi bűnös helyett? Mellesleg legyen mondva, látta ön már ezen népszínművet?

- Igen.

- És mit méltóztatik róla itélni?

- Az első felvonást igen sikerültnek hiszem, a végével azonban nem elégszem meg egészen.

- Miért?

- A nő bosszúját, úgy, mikép előadatik, igen sértőnek és valószínűtlennek tartom.

- Hogyan?

- Igen, mert nem hihetem, hogy nő, ki eleinte oly nagyon is szilárd jellemet mutatott, végre oly gyáva boszút tudjon állani.

- Ezt bizony magam is gondoltam, s nekem sem tetszett e nő jelleme, valamint azt is kissé magasracsigázottnak lelém, hogy a főrangú kisasszony a zenemester nyakába borul, annyi vendég előtt. Én azt hiszem, hogy különösen a műveltebb nők sokkal jobban tudnak indulataik fölött uralkodni.

- Én ezt nem gáncsolhatom, mert így az atyának nem lett volna oka a zongoramestert házából kidobtatni, s ezáltal a bonyolítás sokat vesztett volna.

- De mit szól ön arra, hogy Sobri a borbélyhoz megy frakkért, holott minden más ruhával el volt már látva? Én azt hiszem, hogy ott, hol nadrágot és álarczot kapott, bizony kabátot, vagy frakkot is vásárolhatott volna.

- Oh, kérem, ez nem hiba, mert hiszen csak ez okozta elárultatását, a szerzőnek pedig kötelessége volt őt fenyítés alá juttatni.
- Tehát csak azért ment Sobri a borbélyhoz?
- Igen.
- Ah, értem! De hát a postamester ugyan mért nem mondja meg az ablakban a gyilkos nevét, miután oly sokáig fecseg ott, hogy hatszor is kimondhatta volna azt?
- Oh, kérem, hiszen akkor a borbély érdekes jelenetének egészen el kellett volna maradni.
- Természetesen.
- Ah, értem! És...
- De kérem, én...
- Ah, ezer bocsánatot kérek; de engem a legújabb irodalom és művészet oly rendkívül érdekel, hogy akaratom ellen is sokszor e tárgyra térek, midőn tulajdonkép pörös ügyekről kellene szólnom. Engedelmet kérek.
- Oh, kérem, magam is nagy barátja vagyok a szép művészetnek!
- Valóban? Ennek különösen örvendek. Csak egy szót kérek még.
- Méltóztassék.
- Mit méltóztatik itélni a moszka tánczosokról?
- Semmit.
- Hogyan?
- Igen, semmit, mert nem járok német színházba.
- Nem?
- Soha.
- És mért nem?
- Mert ha mi magyarok is nem a magyarba, hanem a németbe járunk, akkor teljességgel nincs jogunk német polgártársainktól azt követelni, hogy nemzeti színházunkhoz szokjanak. Magunknak kell erre jó példát adnunk, ha boldogulni akarunk.
- De én mégis azt...
- Engedelmet kérek, ügyem igen sürgetős.
- Ah, bocsánat, méltóztassék.
- Többszöri félbeszakasztás után végre sikerült történetemet elmondanom, mely, mint látszott, igen érdeklé az ügyvéd urat, mert nagy tüzzel szóla:
- Mit méltóztatik itélni, drámára, vagy regényre lehetne-e ezen tárgyat nagyobb sikerrel fölhasználni?
- Micsoda?
- Én azt hiszem, hogy e bonyolításokat érdekes népszínművé lehetne alakítani, főképp, ha valaki jó népdalokat és valami sajtószertű vad zsványtánczot alkalmazna hozzá.
- De, uram, hiszen én nem vagyok drámaíró, s ezen tárgyat pörben óhajtanám fölhasználtatni.
- Ah, való, való! Bocsánat, szinte feledém. A művészet sugallata által egészen elragadtattam.
- Tehát mit gondol ön, mikép lehetne a grófhoz férnünk?
- Hm, hm, az igen bajos.
- Ugyan miért?
- Drámákban és regényekben divat most a grófokat és bárókat kissé kurtán fogni, az igaz; de, uram, az életben ez nem megy, ha boldogulni akarunk. Minden fényes terem zárva maradna ezentúl előttem, ha ily botrányos ügybe bonyolódnám, pedig hiába, főrangú védenczek mellett élhet az ember csak becsületesen!

- Igen, uram; de gondolja meg, hogy itt világos csalás forog szőnyegen, s én épen azért nemtelen kalandornak hiszem emberemet, ki mind a két czimét jogtalanul bitorolja.

- Az meglehet ugyan, de nincs bebizonyítva, s ha bebizonyítnók is, mindenesetre csak ingerültség és botrány származnék belőle.

- Ez különös!

- Bocsánat, de én nyíltan szoktam beszélni, és ily regényes igazságyomozás kedvéért, bármily szép és dicséretes is az különben, egész jövődő pályámat és szerencsémét nem kockáztathatom. Igen sajnálom tehát, hogy ezen ügyben nem lehetek önnek szolgálatára.

- Valóban, én is sajnálom!

- De egyet mégis tanácsolhatok uraságodnak.

- Kíváncsi vagyok.

- Szólítsa ön párviadalra azon kalandos grófot.

- Párviadalra?

- Igen, és én segéde leszek önnek; ez mindenesetre terjeszteni fogja hiremet és szerencsémét.

- És ön, a törvények embere, tanácsolhat ily törvénytelen lépést?

- A szokás szentesítette már e lépést mind azoknál, kik elég bátorsággal bírnak.

- Ajánlom magamat!

Gyorsan távozám, mert attól tarték, hogy növekedő ingerültségemben végre csakugyan párbajra vetemülök, nem Beattinival ugyan, hanem a szerencsét csinálni kívánó ügyvéddel; ámbár egyébiránt engesztelhetlen ellensége vagyok minden párviadalnak.

E kalandimat számos barátomnak beszélém el, s szavaimnak alig akartak hitelt adni, többnyire azt állítván, hogy ily három férfit alig találhatni Pesten. Már én pedig szakállamra mondom, hogy színről színre láttam őket, és azt beszélém velök, a mit itt elmondék. Egyébiránt azt örömet elhiszem, hogy kívülök nem találatik több ügyész Budapesten, ki hozzájuk hasonlítana. És ezt annyival is inkább erősen hiszem, mert ha több ily férfi találhatnék itt, úgy a magyar pörlekedés valóban nem fogna oly példás renddel, oly általános rendkívüli ügyismerettel, oly tiszta lélekismeretességgel, és oly példátlan részrehajlatlansággal gyakoroltatni, mint - most.

<http://mek.oszk.hu>

Czike László: A szeretet törvénye

Czike László 1995 óta rendszeresen publikál. E-könyvek formájában sorban jelennek meg könyvei.

Írásaiban olyan szellemi mélyszántást végez, melynek során a Magyar Ugarból számos kincset mutat fel a Fényre! Szinte minden fontos kérdéskör terítékre kerül a dantei teljesség igényével. Titkok, tabuk, dogmák: írjon bármiről, nem hagyja unatkozni az olvasót, mert az igazságkeresés eksztázisába felemeli. Ennek eredménye pedig egy szellemi tisztább látásmód.

Fenyvesi Miklós

AJÁNLÁS

Könyvemet szeretettel figyelmébe ajánlom:

Sándor György humoralistának,
Kiss Ulrich SJ atyának,
Dr. Czike Imre János ciszterci szerzetes keresztapámnak,
Hidász György Izrael teológusnak, valamint
Gromon András,
Kocsis István
és Kocsis L. Mihály íróknak.

Czike László

e-Könyv a Digi-Book Kiadó gondozásában

Részlet az e-Könyvből:

17. Tűrés, bizalom, rokonszenv, tisztelet, szeretet, szerelem; - mint az emberi 'szeretet' emelkedő lépcsőfokai

Tűrni annyit tesz, mint nem tenni szóvá undorunkat, ellenérzésünket. A tűrés más szóval türelem a másik mássága iránt; vagyis tolerancia.

Az egyszerű eltűrésnél már - lesz, ami lesz! - jóval nyitottabb viszonyt tesz lehetővé, illetve keletkeztet, ha együttérzőleg el is fogadjuk egy-mást; és nem csupán 'megjártsszuk' a kvázi kötelező rokonszenvet. A másik ember gondolkodásmódja, világnézete, álláspontja, érzésvilága feltárulhat előttünk, ha nyitottak vagyunk a más személyiség el-és be-fogadására. Bizonyos, hogy a nyílt közeledésből mi is csak tanulunk, bensőnk gazdagodik; mert minden ember egy külön világ, - s minél több, a miénktől eltérő világot ismerünk, annál magabiztosabbak és erősebbek lehetünk.

Önismeretünk mások megismerésén át fejlődik. A bizalom a kölcsönös emberi érzelemnek 'sorsdöntő' fokozata, mert tulajdonképpen 'a bizalom létrejöttének pillanata' a választóvíz, ami az ellenséget és a barátot egymástól megkülönbözteti. Ha valaki egy másik embert; részben ismeretlen, részben megismerhetetlen jellem-vonások hordozóját a bizalmába fogad, azt jelenti, hogy beengedte őt a saját személyisége előszobájába, nappalijába, sőt, esetleg a háló-szobájába is, - legalábbis mindezeknek a lehetőségét megteremtette. A kölcsönös bizalom megszületése rendkívül exkluzív pillanat, éppen ezért rendkívül kockázatos is. A vakbizalom, amikor valaki kontrollját veszítve vakon beleugrik egy 'mélyebb' kapcsolatba, hirtelen támadt megérezés hatására vakon megbízik a másikban, amikor igazából eme bizalomnak még semmilyen pozitív alapja nincsen. A másik bizalmát bizony csúnyán ki lehet, és ki is szokták használni. Egyáltalán: ember és ember között a bizalom kétélű és meglehetősen ingatag kapcsolati tőke, ami abból ered, hogy tudathasadásos lények vagyunk, isteni és állatias tulajdonságok, jellemvonások ötvözetei; - a kérészélet és az örökkévalóság határán éljük le küzdelmes életünket, amely próbatétel.

Egyetlen ember sem láthat bele a másik ember lelkébe; s legfőképpen soha nem tudhatja, hogy a másik, akit éppen a bizalmába avatott, hol is tart saját önfejlődésében, - a kérészélettől az örökkévalóságig. Épp mert nagyon eltérő fázisokban találkozunk; igazából minden bizalmi viszony létesítése izgalmas kísérlet, amely temérdek meglepetést - jót is, rosszat is - tartogat a számunkra. A bizalmi viszonyból elvileg - bármi kialakulhat: ellenség és jóbarát, gyűlölet és szeretet egyaránt. A később kialakuló, állandó és tartós 'érzelme' viharossága a kialakult kölcsönös bizalom mértékétől függ. Emberben megbízni hazardírozás és valójában szerencse dolga, mert a végkifejlet véletlenül múlik...

A rokonszenv már mindig feltételezi, hogy a bizalom 'létrejött'. Úgy érezzük, hogy a másikkal a meglévőnél még bizalmasabb kapcsolatot is létesíthetnénk, ha ő is úgy akarja. Minden mélyebb érzélem fontos alapfeltétele a kölcsönös rokonszenv, a szimpátia.

A tisztelet is egyfajta magasabb fokú 'szeretet-érzés', amely egy olyan személyiséghez kötődik, akinek a belső tulajdonságait (kultúráltságát, műveltségét, kifinomult szellemiségét, intelligenciáját, bölcsességét, toleranciáját, vidámságát, emberiségét, nyitottságát, lelkeségét, stb.) mi is szívesen hordoznánk magunkban. Ugyanakkor a tisztelet afféle 'pozitív alárendeltséget' is keletkeztet a tisztelt, tiszteletre méltó lény iránt; ami általában meggátolja, hogy barátság vagy szerelem legyen belőle. Ezért van, hogy tiszteletet általában feljebbvalóink (tanáraink, szüleink, nevelőink, feletteseink; és korosabb, nagy élettapasztalatú embertársaink) iránt érzünk, - bár a barátunkat és a szerelmünket is 'tiszteljük', de hozzájuk más, sokkal erősebb érzélem fűz minket...

A szeretet (amelynek a törvényéről a jelen tanulmány szól), amint az előzőekben meghatároztuk: a legszentebb emberi érzés, mely Istentől kapott ajándék, amolyan 'egyetemes iránytű', hogy ne tévesszük szem elől az örökkévalósághoz vezető utat a gyűlölet sűrű sötét erdejében se', amilyen a földi élet. A szívünk mindig megsúgja, merre menjünk; aki a szívére hallgat, nem tévedhet, s ha mégis, könnyen visszatalál a szeretet útjára, amely mindennél szorosabban egymáshoz, s Istenhez köt mindannyiunkat, alapvetően jóakarátú, de gyarló embereket.

A szerelemről, mely az ember ember iránti szeretet-érzésének csúcsa; eddig részletesen nem beszéltünk. Az átlagember úgy beszél, és úgy is gondolkozik illetve cselekszik a szerelemmel 'kapcsolatban', mintha afféle könnyen tovaillanó csalfa érzelmi lidércfény lenne-lehetne csak, amire nem lehet egy tartós párkapcsolatot, vagy pláne egy életutat fel-építeni. Az igazi érzelmi fundamentum - mondják! - az a kölcsönös tisztelet, ami a szerelem, a testi vonzalom elmúltával is összetartja az egyébként idősödő házasság-feleket. Lehet, hogy a csak földi célzatú párkapcsolat ilyen, lehet, hogy nem; - magam a szerelmet mindenesetre egészen másként, transzcendentális dimenzióban is értelmezem. Mivel az ember test és lélek (üdvözülés előtti állapotában persze egyáltalán nem harmonikus!) egysége; semmi szégyellni valónk nincs a testünk szerelmi vonzalmait illetően, - mi több, nyilvánvaló, hogy a testi vágy (a közelség, az érintés, a simogatás, az ölelés, az összefonódás és az egyesülés) kiélésének élvezete üdvözülés után sem maradhat el. Az én mennyszárgombomban tehát a szexualitás se nem a szaporodás, se nem a bűnös tévelygés (élvhajhászás) 'nélkülözhetetlen kelléke', hanem az Isten által egybekötött test és lélek emberpár természetes szerető meg-nyilvánulása, melynek az örökkévalóságban újra kitüntetett szerep jut. „Amit Isten egybekötött; - ember ne válassza széjjel.”, mondja az Úr, és magától értetődik, hogy a szerető szíveket-lelkeket - ha amúgy sem akarják -, maga az Úr sem fogja széjjel választani. Nagyot tévednek azok, akik az üdvözülést, a test feltámadása utáni mennyszárgi életet amolyan individuális hozsannázásként képzelik el! A páros élet, s vele a testi-lelki szerelem a Mennyszárgban is folytatódik... Következik is ebből, hogy a földi életben végleg egymásra talált emberpárok együtt üdvözülnek. Akik annyira szerették egymást a Földön (is), hogy soha nem akarnak különválni, azok együtt nyerik el az örök boldogságot.

e-Könyv a Digi-Book Kiadó gondozásában

<http://digi-book.hu/Czike-Laszlo-A-szeretet-torvenye-MOBI>

CZÓBEL MINKA

(1854-1943)

1943-ban, a második világháború rémségeinek és szorongásainak kellős közepén észrevétlenül és rég elfeledetten meghalt egy nyolcvankilenc éves, Szabolcs megyei öregasszony, akit Czóbel Minkának hívtak. Igaz, körülbelül egy évvel előbb Debrecenben egyetemi disszertáció jelent meg életéről, műveiről és jelentőségéről (Kiss Margit írta), de természetesen a legszűkebb szakmaiakon kívül ezt sem vette észre senki. Czóbel Minkáról akkor már évtizedek óta nem beszéltek, nem írtak, verseit nem olvasták. S mindmáig sem szoktunk visszaemlékezni rá, hogy a modern magyar költészetnek, Adynak és a Nyugatnak az egyik legfontosabb előfutára volt, sok olyasmit kezdeményezett a XIX. század végén, ami abban az időben merőben új volt nálunk és csak a Nyugat nemzedékénél vált irodalmi gyakorlattá. Czóbel Minka pedig túlélte kortársait, túlélte utódait, túlélte utódainak utódait, és vénséges vénen úgy múlt el, hogy szinte már senki sem tudott arról a hajdani lobogó leányról, aki magyarul, franciául, angolul, németül verselt, magyar klasszikusokat fordított nyugati nyelvekre, nyugati moderneket fordított magyarra, először szólalt meg magyarul a franciás dekadencia hangján, szinte előzmények nélkül elkezdett magyar szabad verseket írni. Helye a klasszikusaink között volna - és már életében ismeretlenné öregedett. A mi nagyon igazságtalan kritikánk és igazságot nehezen tevő irodalomtörténetünk is kevés jelentékeny költővel volt oly méltánytalan, mint Czóbel Minkával.

Történelmünk folyamán úgy alakult, hogy a XVI. és XVII. századbeli költők java része a főurak közül került ki, a XVIII. század és a XIX. század első felének költői túlnyomó többségében köznemesi származásúak voltak, a XIX. század második felének és a XX. század első felének költői főleg polgári és kispolgári származásúak, és csak a mi nemzedékünkben került sor a munkás- és parasztszármazású költők tömeges jelentkezésére. Ezt így szabta meg a magyar társadalom hatalmi viszonyainak alakulása. A XIX. században a nagybirtokos főurak ugyan a hatalom teljességében voltak, de a kultúrabeli kezdeményezés már nem az övék. És a század második felében már túlnyomó a polgári elem. És ekkor lép be az irodalomba egy arisztokráciával rokon, nagybirtokos família leánya, a Szabolcs megyei Anarcs-pusztai úri kisasszonya, aki egyenes dédunokája volt báró Orczy Lőrincnek, a hajdani generális-költőnek, a népies hangvétel egyik fontos irodalmi kezdeményezőjének, aki idős fővel odaállt Bessenyeieék fölvilágosodott mozgalma mellé.

A család tehát a felvilágosodás hagyományait örökölte, a műveltség otthonos volt az isten háta mögötti Anarcs-pusztai úri kastélyában, és Minka kisasszony a legjobb nevelést kapta. A falusi gyerekektől tanulta a magyar anyanyelv ízeit, árnyalatait, miközben a szüleivel németül és franciául beszélt; de mire felcseperedett, megtanult angolul is. Amint felnövekedett, világot is láthatott. Élt Ausztriában, utazgatott Franciaországban, ahol hosszasan időzött a Provence-ban, ismerte az olasz tájak és városok szépségeit. És otthon is, külföldön is szüntelenül nézett, olvasott, tanult, gyönyörködött a szépségekben. Sógora, Mednyánszky László, nagy festő volt, de irodalomban jártas, művelt ember is, aki báró létére meghasonlott a maga úri világával, és részvéte egészével fordult a szegények szenvedései felé. Az otthoni nevelés és Mednyánszky művészeti-irodalmi-világnézeti hatása együtt formálta Czóbel Minka egyéniségét.

Ifjúkorától fogva verselt, és kedvtelve fordított idegenből magyarra, magyarról idegen nyelvekre. Amikor már felnőtt leány volt, Mednyánszky megmutatta a verseit Jókainak, aki ekkor - a hetvenes években - a hazai irodalom legnagyobb tekintélye volt. Jókait elbűvölte a jól verselő leány, és biztatta: folytassa, ahogy kezdte.

Czóbel Minka jókedvvel és jó reményekkel került irodalmi körökbe, és összebarátkozott Justh Zsigmonddal. Közös izgalomuk volt a modern francia irodalom. A nagyon jó ízlésű Justh igen nagyra tartotta mindazt, amit Czóbel Minka az irodalomban csinált. Fontosnak látta műfordítói munkásságát is.

A franciául igen jól tudó és Párizsban megforduló Czóbel Minka figyelmét alighanem a franciául még nála is jobban tudó és a párizsi irodalmi körökben otthonos Justh hívta fel a naturalisták mellett azokra, akiket dekadenseknek neveztek. A dekadencia szó hanyatlást jelent: a századvég dekadensei megéreztek a hagyományos polgári világ hanyatlását; nem tudták, mi következik, de azt igen, hogy valami a vége felé jár. Ennek az elmúláshangulatnak a legnagyobb hatású, legzeneibb hangú, leggazdagabb hangulatvilágú költője volt Paul Verlaine, akinek költészete később Adyra és a Nyugat nemzedékére oly jelentős volt. Nos, Verlaine-t Czóbel Minka fedezte fel a magyar olvasók számára, ő fordít először nálunk Verlaine-verseket. De Verlaine mellett a kor más divatos-modern költőit is tolmácsolja. Ezzel párhuzamosan lefordította *Az ember tragédiáját* németre és Petőfi jó néhány versét angolra. Ha csak ennyit tett volna, akkor is jobban kellene emlékeznünk rá.

De Czóbel Minka mindenekelőtt költő volt. Költészete festőien színes, verselése zenei. Ő az impresszionista festőktől tanult látni, és a francia dekadensektől tanulta a hangzás árnyalatait. (Példaképe, Verlaine, a francia költészet egyik legbravúrosabb verselője.) Czóbel Minka költészetében a valami elmúlásának dekadens érzelmvilága kapott hangot. Helye ott lett volna Reviczky körében, hiszen kortársak voltak, és törekvéseik sem idegenek: az újak felé néző, közben Baudelaire-t fordító Reviczky nem lehetett idegen az újakat hozó és Verlaine-t fordító költőnőtől. De a nagyvilági életet élő földesúrlány és a nyomorgó pesti poéta sehogyan sem került össze. Így Reviczkynek, a nyomorgónak a hatása döntő a következő nemzedékre, Czóbel Minka, az úrlány pedig pusztába kiált. Holott Czóbel Minka még tovább is lép a modernség útján, mint Reviczky. Szűknek érzi a tervezett formájú verseket. Ő egyenest Walt Whitmantól, a szabad vers fő klasszikusától tanulta a felszabadított ritmikát, és elkezd magyarul - ahogy ő mondja - "rhythmicus prózá"-t írni.

A magyar szabad versnek addig alig-alig volt előzménye. Valamikor nagyon régen Kazinczy, ez a lázas kísérletező, ezzel is kísérletezett, utána csak Petőfi próbálkozott sikerrel ezzel is, de játékos kísérleten túl költői gyakorlattá csak Czóbel Minkánál változott a szabad verselés. És olyan jól érezte a szöveg szabad hullámzását, hogy lírájában talán éppen szabad versei a legszínesebbek és legzeneibbek.

Helye közvetlenül a Nyugat költői előtt lehetne, törekvései már a Nyugat irányába mutatnak. Ifjan kortársa volt Reviczkyéknek, akikkel közös irodalmi céljai lehettek volna. Idővel párhuzamosan írta modernséget előkészítő verseit az Ignó-Heltai-Makai fémjelezte budapesti városi költészettel, amely ugyanúgy fordult el a provincializmustól, mint ő. De az utak nem találkoztak.

Czóbel Minka az arisztokraták rokona volt, de az érzelmeiben demokratikus költőnő ugyanúgy nem kellett az arisztokratáknak, mint sógora, Mednyánszky, a demokrata báró. A nagyvilági úri kisasszony nem kellett a vidéki és görcsösen vidékies úri világnak. A dekadenseket közvetítő és szabad verseket író költőnő nem kellett a hivatalos akadémiáknak. De a gazdag földesúrnő idegen maradt az irodalmat formáló fővárosi nyomorgó poéták számára. A századforduló öntudatos polgárainak nem kellett a bárók unokája. Így történt, hogy amikor végre Ady szellemi vezérségével és Ignó irányításával megindult a Nyugat - még csak észre sem vették, hogy az ő legközvetlenebb elődjük az akkor már ötvennégy éves költőnő. Ettől kezdve végképpen nem volt jelen az irodalomban. És nem is háborgott ellene. Évtizedeken át visszavonultan élt a szabolcsi birtokon. A világ megfélekedett róla, ő megfélekedett a világról. Csak nagyon kevesen tudták, ki volt. A halála óta eltelt öt évtized óta a nevét is alig említették.

Hegedűs Géza

<http://www.mek.oszk.hu>

Wass Albert

Elvásik a veres csillag

Három napig esett. Utána hideg északi szél kerekedett egy este, s elfújta a fellegeket. Reggel sercegett a fű a lépés alatt, s dér borította a legelőt. Úgy dél felé ugatni kezdett a kutya. Négy ember kapaszkodott fölfele az ösvényen. Kettő egyenruhában, kettő anélkül. Mózsi ott ült a törökbúzatábla sarkában, rögtönzött fapadon, törökbúzaszárakból hevenyészett kaliba előtt, mellette a puska. A csendőrőrmester jött elől, a kis menet élén. Mögötte egy katona-csendőr s a mögött Zabulik meg Piripók.

– Jó, hogy jönnek – köszöntötte őket Mózsi –, nem bírom sokáig ezt az éjjelnappal örködést. Az őrmester úr azért hozta a katonáját, hogy leváltson engem, ugye? Elvégre közösségi vagyronról van szó!

Az őrmester szúrós szemmel nézett végig Mózsin.

– Te jelentettél komisszárnak vaddisznó vitte kukurica? Te lopta?

– Nézze meg, ha nem hiszi – felelte Mózsi –, ott vannak a nyomok.

– Én nézi, ne félj – morgott az őrmester barátságatlanul, azzal a katonával együtt odament a törökbúza föld szélire s nézte néhány pillanatig a kárt. Majd leguggolt s a földet szemlélte. Aztán megfordult s szó nélkül elindult fölfele a házhoz.

Mózsi fejcsóválva nézett utána.

– Ha a disznók után megy, azokat bajosan fogja el – vélte csöndesen.

– Tán messzire se kell mennie, hogy tolvajt fogjon magának – szólalt meg Piripók gonoszul.

Mózsi ránézett.

– Te is itt vagy? – kérdezte.

Piripók elvörösödött a bosszúságtól

– Azt hiszed, hogy elhiszük a mesét, mi? – köpködté Mózsi szemébe a szavakat. – Vaddisznó, hogysisne! Legalább három hold odavan! Én láttam már vaddisznó törést, tudom, hogyan néz ki!

– Hát ha olyan nagy tudós vagy, akkor gyere – morogta oda Mózsi a fogai között –, hadd mutassak neked nyomokat.

A félszemű nevetett gonoszul.

– Nyomokat, he? Háromnapos eső után? Nagy ravasz tolvaj vagy te Mózsi, tudod te jól, hogy az eső elmosott minden nyomot, amit csináltál. Minket azért nem csapsz be! Börtönbe kerülsz te most az egyszer, az biztos!

– Oda-e? – acsarkodott vissza Mózsi. – Hát ez micsoda? S az ott? He? Ússem bele az orrodát? Elmosta a nagyját az eső, az igaz, de a nehéz disznó mély nyomot csinál a puha földben, s azt nem moshassa mind el! Ide nézz! Ha nem kandisznó nyoma ez, akkor csak a tied lehet, te minden disznók legnagyobbika, te!

Zabulik is odament, s megnézte az esőverte nyomokat.

– Disznó ez – mondta –, de hogyan van az, hogy csak egy éjszaka jártak itt? Disznó rendszerint visszajön.

– Hát ezek nem jöttek vissza? – ordított Mózsi a kertészre. – Azt hiszed?

Eredj hát oda a túlsó végibe, s nézd meg, mi van ott. Csak a múlt éccaka jártak itt.

Megszagultak engem itt a kalibába s túlról kerültek. Sötét vót, akár a medve hátuljában, különben egyet legalább biztosan kilőhettem volna közülök. Így csak éppen elriasztottam még idejében. Tegnapelőtt éccaka meg odalent próbálkoztak meg, zuhogó esőben. Én csak annyit mondok, hogyha a tietek ez a törökbúza, akkor hordjátok el innen, mert én nem virasztom ám tovább, nem én!

Azzal vállára vetette a puskáját, s otthagya a két pártembert a megcsúfolt kukoricásban. Mire fölért a házhoz, az őrmester s a csendőre már a csürt faggatták.

– Talált-e vaddisznót az őrmester úr? – kíváncsiskodott Mózsi illedelmesen.

– Majd találok, ne félj – morgott vissza a főromán –, most lássuk házat.

– Nosza, kerüljenek beljebb – invitálta őket Mózsi.

Az asszony meg a gyerek a tornác sarkában lapultak, s a gyerek a kutyát szorongatta, nehogy csendőrnadrágot fogjon magának. Az őrmester megdúlta a házat derekasan. Még a hiuba is fölnezett.

– Hova te dugtad? – förmedt végül Mózsira.

– Micsodát?

– Kukuricát!

– Amit a disznók meghagytak, az ott van a földön, megnézheti – felelte Mózsi sértődötten.

Az őrmester szó nélkül lement újra a törökbúzához. Megette a csendőr. Mózsi a háznál maradt.

– Mi lett volna, ha meglelik? – kérdezte sűgva a gyerek.

– Azt nem jó neked tudni – felelte kurtán az apja.

Fél órát töltött az őrmester a törökbúzában, nyomokat keresgélve. Végül is lement a csendőrével együtt s Piripókkal. Zabulik, a párt elnöke, föballagott a házhoz.

– Holnap elkezdjük a törést – mondta –, maga hozzákezdhet már most, ha akarja. Hatvan véka a magáé, úgy mondta a komisszár úr.

– Én eleget bajoltam vele – mordult rá Mózsi –, inentől a maguk gondja, kertész úr. Ha őrzik, őrzik, ha nem, úgy is jó. Én nem kerítek hülést a csontomba az éccakázástól csak azért, hogy majd újra tolvajnak mondjanak. Ha a párté, őrizze a párt s kész.

– Az őrmester úr meggyőződött róla, hogy disznók okozták a kárt – próbálta Zabulik megteremteni a békességet –, én a magam szemével tanúskodhatok.

Akárki láthatja. Még a kukoricaszemek is ott vannak, amit a disznók a földbe tapostak. De sokan lehettek, hallja-e! Egy egész konda!

részlet

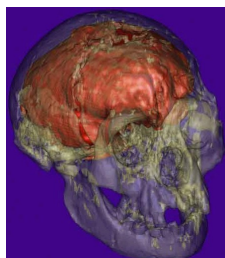
Czike László

Digitális reinkarnáció

Származásunk titka

„A kristálykoponyák az eredeti reprezentánsai annak az új formának, amivé lettünk. Ők az emberiség modelljei. S ez csak az egyik eleme annak, ahogyan a kristálykoponyák az eredetünkkel és a végzetünkkel kapcsolatos információkat tartalmazzák. Ez a valódi oka annak is, hogy a bennszülött népek szerte a világon, nemcsak Amerikában, eredetükkel kapcsolatban a csillagokról és az ősi égi istenekről beszélnek. *A maják, a sziúk, a cherokee-k* mind egybehangzóan állítják, hogy a csillagokból származnak. Van egy afrikai törzs, *a dogon*, amely mindig is állította, hogy *az ősei a Siriusról jöttek*, amit ők **egy kettős csillagrendszernek** tartanak. Senki sem hitt nekik egészen addig, amíg a teleszkópjaink eléggé fejlettek nem lettek, hogy felismerhessük, valóban két, egymáshoz közeli csillagról van szó, amelyek közös rendszert alkotnak. Mostanra már a csillagok körül keringő bolygókat is felfedezhettük. Nemsokára igazolhatjuk majd, hogy *a más életformák* számos más bolygót is benépesítenek, még saját galaxisunk határain belül is. (Megjegyzésem: a csillagászok éppen a napokban fedeztek fel egy viszonylag közeli, *Föld típusú bolygót* a Tejútrendszerben.)

Vannak olyanok is, akik azt állítják, hogy a Földről jöttünk. Mindkét pártnak igaza van. **Valamennyien kettős ősiséggel, vagyis kettős genetikuss emlékekkel rendelkezünk.** Valójában a DNS-ünknek is ezért van két ága. Eredetileg az egyik szál tartalmazta a mi földi emlékeinket, a másik égi őseinkét. A tudósok nemsokára fel fogják ismerni mindezt. Az egyik ok, amiért a koponyák kvarckristályból készültek, mert a szilikon az égi istenek vezették be saját genetikuss struktúránkba. Az életformánk teljes egészében szén alapú volt. A szilikon azonban most már ott van a vérünkben. Így tehát *a részünkké vált az a kristályos mátrix*, amely a galaxis többi részéhez köt bennünket.

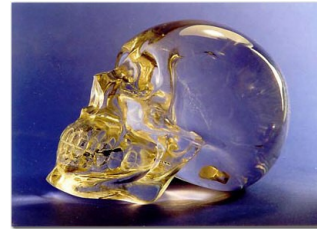

Az őslakosok mindig is tudták, hogy *a Földet, a Napot, s minden más plázt* *kristályos struktúra roppant méretű hálója fogja egybe*. A háló hangból és színekből szövődött. A Multiverzum egésze *egy struktúra és szervező elv szerint* épül fel, és ugyanehhez a hálóhoz kapcsolódik, akárcsak a mi Földanyánk. A tudósaitok nemsokára ezt is felfedezik. Azért vonzzák a kristálykoponyák magukhoz az embereket, mert felszabadítják a belső tudást; a tudást, hogy valamennyiünkben ott van *együtt* a szén és a szilikon struktúra. Ránézünk a koponyára, és eszünkbe jutnak saját szöveteink, *a saját lényünk szilikon struktúrája*, mely az Univerzum egészéhez kapcsol bennünket.

Az én népem azt mondja: „Emlékezz az őseidre. Emlékezz rá, hogy ki vagy, és honnan jöttél.” Ez a béke üzenete az emberiség egésze számára. Mert *a kristálykoponyák azért vannak itt, hogy eszünkbe idézzék közös eredetünket*. Ez a Föld valamennyi lakójának öröksége. Valamennyien osztozunk ugyanabban a közös történelmi múltban: feketék, fehérek, vörösek, sárgák, barnák. A Föld valamennyi lakója ebből az ősforrásból ered, *a házasságból az Ég és a Föld között*, a teremtés látható és láthatatlan között.”

Amerikai lelet

Albert Mitchell-Hedges, a híres angol archeológus 1927-ben felettébb szokatlan leletre bukkant Közép-Amerika vadonjában. *Egy feltáratlan ősi maya település* nyomait fedezte fel az őserdőben, amelyet teljesen benőtt a buja növényzet, s áthatolhatatlan dzsungellé változtatta a várost. Mivel a hagyományos módszerekkel lehetetlen volt feltárni a települést, az archeológusok más lehetőség hiányában felgyújtották az erdőt. Három hektár vadon veszett oda a lángokban, de miután eloszlott a sűrű füst, az expedíció tagjai elképesztő felfedezéssel szembesültek. Hatalmas, páratlanul kiépített és kiváló állapotban fennmaradt településre bukkantak, mely számos piramist, templomot, egy hatalmas amfiteátrumot és még egyéb épületeket számlált. A rákövetkező, részletes feltárás során Mitchell-Hedges egyedülálló leletre bukkant, amely „élesen” megosztotta a régészszakadalmat: a furcsa tétel egyes vélemények szerint boszorkányos ügyességgel létrehozott hamisítvány, míg mások szerint a huszadik század legfontosabb régészeti felfedezése. A vitatott tétel *egy kvarckristályból készített emberi koponya*, arányaiban és formájában tökéletes, megmunkálási minőségét tekintve példa nélkül egyedülálló. A kora meghatározhatatlan, a funkciója nem ismert, eredete szintén sűrű homályba vész. Korábban is találtak már ilyesféle darabokat, de más, jóval kezdetlegesebb ábrázolásokkal szemben *ez a koponya maradéktalanul hasonul az emberi koponyához, anatómiailag tökéletes*. Nem tudni, milyen módon készítették: a kvarckristály ily' precíz megmunkálása olyasféle technológiát feltételez, amely még ma sem áll az emberiség rendelkezésére. A hetvenes években a Hewlett-Packard laboratóriuma részletes vizsgálatnak vetette alá a különös leletet. Bebizonyosodott, hogy *a koponyát egyetlen nagy kvarckristályból alakították ki*, ámde a készítőik egyáltalán nem használtak fémeszközöket. A mikroszkópos vizsgálat során egyetlen karcolást sem fedeztek fel a koponya felületén. A Mitchell-koponya tehát a mai napig régészeti és technológiai paradoxonnak számít, az archeológusok rémálma, megfejthetetlen rejtély. A Mitchell-féle kristálykoponya mind technológiai, mind történelmi szempontból feloldhatatlan misztérium, egy létező archeológiai anomália. A lelet pár éven át a régész birtokában volt (Mitchell természetesen átadta a hatóságoknak, ám a helyi kormány visszaadta a koponyát, ily' módon ismervén el a régész feltárások során szerzett érdemeit), majd végül, a harmincas években, egy brazil múzeumba került.

Ekkorra már legendák tucatjai övezték a Mitchell-féle leletet.

Okkult harmadik birodalom

Megfigyelték, hogy a kristálykoponya időről időre változtatta a színét, és a környezeti viszonyoktól függetlenül, hol elhomályosodik, hol meg fényesen ragyog. Egyes spekulánsok úgy vélték, hogy *valami féle istenség koponyája* került elő, mások idegen lények hagyatékának tartották a darabot, egy történelem előtti, magasan fejlett civilizáció bizonyítékát látták benne.

lamiféle
ismét mások

A Mitchell-féle kristálykoponya olyan tétel volt, amelyet *a Harmadik Birodalom szakértői* semmiképpen nem hagyhattak figyelmen kívül. Az SS ősi hagyatéki hivatala, *az Ahnenerbe* 1943-ban különleges ügynököket dobott át Brazíliába, akiknek feladata az volt, hogy elrabolják, majd Németországba szállítsák a kristálykoponyát. A náci ügynökök behatoltak a múzeumba, betörték a tárló üvegét, és kiemelték a felbecsülhetetlen értékkel bíró darabot. Az épületet azonban már nem tudták elhagyni: megszólalt a riasztó, és a múzeum biztonsági személyzete elfogta a tolvajokat.

Az Ahnenerbe ügynökeit kihallgatás alá vonták, mely során bevallották, hogy a náci kormány megbízásából követték el a bűncselekményt. A rejtélyes koponya megszerzésére tett rablási kísérlet kudarcra végződött, de **a Harmadik Birodalom vezetői mégsem mondtak le a kristálykoponyáról**: újabb ügynököket vetettek be a cél érdekében, ám a következő csoport is lebukott. Ezt követően a múzeum igazgatósága elszállította a felbecsülhetetlen értékkel bíró darabot, s az biztonságosabb helyre került.

Náci főboszorkány

Tény, hogy az Ahnenerbe okkultistái roppant heves vágyat tápláltak a kristálykoponya irányában. **A Mitchell-féle lelet megszerzését Karl Maria Willigut, a titokzatos náci boszorkány, az Ahnenerbe egyik legnagyobb hatalmú, mindvégig homályba burkolózó szakembere rendelte el. A fekete mágiával foglalkozó Karl Maria Willigut úgy vélte, hogy a lelet a Halál Istenőjének koponyája, egy ősi árja szakramentum, amely az elveszett Atlantiszról származott.** A boszorkány meggyőződéssel vallotta, hogy a kristálykoponya energiafókusz, minden másnál fontosabb mágikus tárgy, az árja szuperember hagyatéka, amely földöntúli hatalommal bír.

Több, mint érdekes egybeesés, hogy **az SS által használt legfőbb grafikus szimbólum a koponya (Totenkopf) volt, amelyet Karl Maria Willigut saját kezűleg tervezett Himmler felkérésére.** Karl Maria Willigut szerint a Mitchell-féle kristálykoponya által lehet megteremteni a *Herrenvolk* fajt, ez a szakramentum ruhazza fel oly erővel a náci mágusokat, hogy képesek legyenek az emberi faj evolúcióját a *végző szintre* juttatni. A kristálykoponya központi szerepet töltött volna be az Ahnenerbe által futtatott projektek sikerre vitelében. Karl Maria Willigut szerint ez volt az a tárgy, amely birtokában az *ősi örökség hivatala* képes lett volna felszabadítani a pogány energiákat, amelyek segítségével a náci varázslók uralmuk alá hajthatták volna az egész világot.

Érthető hát, miért is foglalkozott kiemelten a rettegett SS a koponyával, és miért kívánták oly' hevesen a birtoklását - meglehetősen Longinus Lándzsája és a Szent Grál mellett ez lett volna az a kritikus jelentőséggel felruházott ereklye, amelynek hatalmát az Ezeréves Birodalom megalapításához, az árja übermensch kitenyésztéséhez kívántak felhasználni a náci okkultisták.

Adolf Hitler „szelleme”

Idézet Jim Marrs „Titkos uralom” című könyvének „A vezér színre lép” kezdetű „Eckart, a Thule Társaság tagja, a Német Munkáspárt vezetőjét egy katonai hírszerzőügynök személyében lelta meg, akinek eredetileg az volt a feladata, beszivárognon a pártba. Ez a személy egy osztrák születésű bukott festő volt, akit *lernek* hívtak, és akit egy alkalommal „az illuminizmus gyermekének” neveztek. Dokumentált tény, hogy Hitler mennyire osztotta Eckart érdeklődését a transz- (természetfeletti) és az okkult dolgok iránt. Ausztriában töltött gyermekkorában Lovagrendről szóló meséken nőtt fel. Az I. világháború előtt *szükkölködő bécsi* élő Hitler gyakran látogatta a könyvtárakat és az antikváriumokat, elméjét *ezotanokkal* és zsidóellenes propagandával töltötte meg. Hegel és filozófiája tisztelőjeként tanulmányozta az ókori történelmet, a *keleti vallásokat, a jogát, az okkultizmust, a hipnózist, a teozófiát és az asztrológiát.* Közben hallucinogén fogyasztásával kereste megvilágosulását. Ravenscroft szerint: „Bécs óvárosában, a könyvesbolt hátsó irodájában fedte fel Hitler előtt Pretzsche, a bolt tulajdonosa a *Grál keresését körülvevő asztrológiai és alkímiai szimbolizmust.* A sötétlelkű kis púpos ugyanott adta át szörnyű tanítványának a drogot, amely megidézte az aztékok látnoki képességeit: **a mágikus peyote-ot,** melyet istenként tiszteltek.” Az egykori brit kommandóosztás arról is ír, hogy Hitler Bécsben lett az úgynevezett „Végzet Lándzsájának” fanatikusa. Ez a lándzsa állítólag egy római katonáé, *Gaius Cassiusé* volt, aki Longinus néven vált ismertté. A legenda szerint Longinus ezt a lándzsát döfte a keresztre feszített Jézus oldalába, nem kínzasként, hanem irgalomból, hogy megrövidítse a haláltusáját.

fejezetéből:

hogy
Adolf Hit-

cendens
a Német
festőként
terikus

drogok

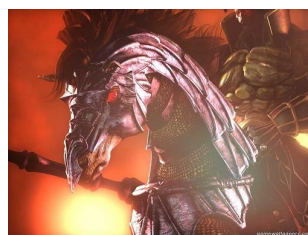
Az ugyanennek a fegyvernek tartott lándzsa a mai napig a *bécsi Hofburg Múzeumban* van kiállítva. Hitler itt hallott először arról a legendáról is, hogy **aki megszerzi ezt a Szent Lándzsát, az irányítja a sorsát.** Ravenscroft „A Végzet Lándzsája” című könyvében a germán történelem és folklór számos segítségével Hitlert és a lándzsát olyan háttérbe helyezi, amelyet átszö a *mágia, az okkultizmus és a társaságok* jelenléte. Hitler *transzba esett* a lándzsa közelében, miközben *egy nem emberi lényvel* gondolatátvitel útján - kapcsolatba lépni. „Hitler lelkiélete abban a pillanatban, *idegen lény beléköltözött,* még nem volt elég fejlett ahhoz, hogy mindvégig a

Az ifjú
világ
elemének
titkos
próbált –
amikor az
tudatában

legyen önmagának és a környezetének.” Ezt a transzszzerű tudatátvitelt Hitler egyik beszédének hallgatója lejegyezte: „Másfél óráig csak beszélt és beszélt, mintha csak megakadt volna a tű a lemezen, egészen addig, amíg végül teljesen ki nem fáradt; majd amikor befejezte, és már alig kapott levegőt, újra csak egy egyszerű és kedves emberként ült le. Olyan volt, mintha egy másik sebességbe kapcsolta volna. És nem volt köztes állapot.” Hitler maga is utalt az őt uraló metafizikai hatalomra. Sok társának említette, hogy ‘belső hang’ irányítja és egyszer megjegyezte: „Egy alvajáró precizitásával és biztonságával követem a nekem kijelölt utat.” Ugyancsak a Bécsben töltött idő alatt találkozott Hitler Jörg Lanz von Liebenfelszel, az Ostara okkultista és erotikus magazin kiadójával. Ez a ciszterci szerzetes, aki a titkos, antiszemita *Új Templomosok Lovagrendjét* alapította, tanítójával, *Guido von Listtel* együtt a középkori *Theuton Lovagrend* testvériségét akarta feltámasztani, amely a horogkeresztet használta jelképként. Akármit tanult Hitler Bécsben, nagyon megváltoztatta őt. Korábban jámbor katolikus kóristafiú volt, aki pap akart lenni, most azonban nyíltan vallásellenessé vált; egyesek sátánizmussal is vádolták. Epperson a következőket fedte fel: „**A horogkereszt a Thule Társaság és a Náci Párt szimbóluma volt**; valami köze volt a Napisten egyik jelképéhez is. A Napisten viszont Lucifer szimbóluma.” A sátánimádás vádját és Adolf Hitlernek a természetfelettibe vetett fanatikus hitét látszik igazolni az a vers is, melyet még 1915-ben, a német hadsereg katonájaként a nyugati fronton írt. A költemény *John Toland* Adolf Hitler című könyvében is megjelent:

„Gyakran megyek keserű éjszakán
Wotan tölgyéhez a csendes tisztásra,
Sötét erőkkel egységre lépni -
A Hold rúnát* rajzol varázsigejével,
És mindenkit, ki napközben oly magabiztos,
Kicsivé tesz mágikus formulájával!”

folytatódik majd

[A hét verse - Balassi Bálint: Ó, nagy kerek kék ég](#)

Így lesz a költemény egyszerre a szerelem, az imádott nő apoteózisa, és a fölszámolt hitek, érzelmek, vágyak, valamint a székszepe, a kiábrándulás, a méltóságát megőrző férfibánat keserű himnusza. A viszonzatlan Júlia-történet önmagában is kemény kurzus lehetett a költő életében... - A hét versét Keresztury Tibor választotta.

Balassi Bálint: Ó, nagy kerek kék ég

Ó, nagy kerek kék ég, dicsőség, fényesség,
csillagok palotája,
Szép zölddel béborult, virágokkal újult
jó illatú föld tája,
Csudákat nevelő, gályákat viselő
nagy tenger morotvája!

Mi haszon énnekem hegyeken-völgyeken
bujdosva nyavalyognom,
Szörnyü havasokon fene párdúc módon

kietlenben bolyongnom,
Tövis közt bokorban, sok esőben, hóban
holtig csak nyomorognom?

Medvéknek barlangit, vadak lakóhelyit
mi haszon, hogy bejárom?
Emberek nem lakta földön ily régólta
mi jutalmamot várom?
Ha mindenütt éget szerelem engemet,
mind búm, kínom csak károm.

Sokszor vadászással, szép madarászással
én mind csak azon voltam,
Hogy nagy szerelmemet, ki forral engemet,
szívemben mint megoltsam,
De semmit nem nyertem vele, sőt vesztettem,
mert inkább égtem, gyúltam.

Mert valahol járok s valamit csinálok,
elmémbe mind ott forog
Julia szép képe, gyönyörű beszéde,
lelkem érte forr, buzog,
Valahova nézek, úgy tetszik szememnek,
hogy mind előttem mozog.

Noha felmetszette szívem közepette
Cupido neki képét
Gyémánt szép bötükkal maga két kezivel,
de mégis szép személyét
Nézni elűz engem, noha nyilván érzem,
hogy csak vallom gyötrelmét.

Más kegyes is engem szeret, de én őt nem,
noha követ nagy híven,
Azért mert az Isten csodául nagy bölcsen
csak Júliára éppen
Minden nagy szépséget ez földön úgy szerzett,
hogy senki szebb ne legyen.

Ó, énreám dihűdt, elvesztemre esküdt
igen hamis szerelem!
Miért nem holdultatsz meg annak, kit jártatsz
utánam szerelmesen?
S mire kedvem ellen gyújtasz ahhoz engem,
aki megnyerhetetlen?

De te törvényidnek, noha csak vesztenek,
kételen kell engednem,
Sámolyul vetettél, rabjává ejtettél
mert Juliának engem,
Kínját, hiszem csuda, hogy mintha jó volna,
oly örömet viselem.

Mint az lepentőcske gyertyaláng közibe
magát akartva üti,
Nem gondolván vele, hogy gyertyaláng heve
meg is égeti, süti,
Szívem is ekképpen Júlia szénében
magát örömmel fűti.

Hatalmas szemei, haragos beszédi
engem noha vesztenek,

De minden szépségnél, minden szerelemnél
 mégis inkább tetszenek,
 Rajta esik, hal, vész lelkem s csak az nehéz,
 hogy tart számkivetettnek.

De ám akár medgyen velem bár szerelem,
 szabad legyen már véle,
 Csak hogy ezt engedje kínom érdemébe,
 hogy amint felmetszette
 Júliát szívemben, szinte úgy versemben
 is tessék meg szép képe.

Hideg levén kivől, égvén pedig belől
 Júlia szerelmétül,
 Jó hamar lovakért járván Erdély földét
 nem nagy fáradság nélkül,
 Ezt őszve rendelém, többé nem említvén
 Júliát immár versül.

*****

Csak az nehéz

1589-ben járunk. Adva van egy Lossonczi Anna nevű szépasszony, valamint egy nagytermészetű költő, akinél a krónikus altesti vérbőség (valamint a szerelem) a magyar szerelmi líra legmagasabb csúcsait előlegzi meg. Választott versünk a minden vagyonát eltékozló, ideje nagy részét elszántan szívós, kompromisszumot nem ismerő dorbézolással töltő Balassi legválságosabb életszakaszának több szempontból is összegző, kivételes szépségű darabja.

Az életmű korai periódusának alkalmi énekverseihez ennek a polifonikus, nagy költeménynek már egyáltalán nincs köze. A reményhez, bizakodáshoz se. A költő úgy jön, mintha menne: utoljára összefoglalja még nem csituló vágyait és érzéseit, ám vallomása hatásában, Júlia kegyeiben már nem reménykedik. Ettől lesz a vers érzelmi skálája jóval összetettebb, mint a korai, egy rugóra járó udvarló versek sora: az Ó, nagy kerek kék ég drámai búcsúvers, melyben a józan belátás, a felizzó férfibánat kinkeserves küzdelemben győzelmet arat a hiú remény és az ágaskodó hímtag fölött. Az imádott asszony ekkorra már több ízben is világosan értésére adta, hogy érthető okokból esze ágában sincs e fölöttébb italos, összes vagyonát a szórakozás oltárán feláldozó, a hamar lovat és az éles szablyát legalább annyira kedvelő, hűségesebbnek a lehető legnagyobb jóindulattal sem nevezhető, igaz, szépen verselő jóemberrel összekötni az életét. A korábban a célirányos hízelgéstől, poétikus pitizéstől sem tartózkodó költő ebben a versben néz szembe e ténnyel, leszámolván nem csupán Júlia kezével, hanem mindavval is, aminek a reneszánsz művészetében a szerelem volt a megtesítője, költői jelképe, szimbóluma.

Avval, nevezetesen, hogy a világ, az ember és a természet harmonikus rendje, ezáltal pedig a boldogság, a belső béke megteremthető, elérhető, megvalósítható. A csalódás ugyanis, ha a verset közelebről megsejteljük, az indító csodálatos természeti képben megjelenő zavartalan harmóniát, teljesség-vágyat már a második strófában felszámolja, visszavonja, s egyfajta kietlen, szörnyű, emberellenes közeggé fokozza le, ahol a bujdosóvá lett embernek a vadakkal lesz közös lakhelye. A vers beszélője mégsem rinyál, könyörög, nyavalyog: még egyszer, utoljára, csodálatos sorokban foglalja össze a szeretett nő erősen föltilizált erényeit, vonásait, ám immár távolodóban, annak tudatában, hogy „csak az nehéz, / hogy tart számkivetettnek.” Ez az érzelmektől fűtött, felhevült dikció pátozától messzeeső józan belátás teszi lehetővé, hogy műzsája orra alá dörgölje, hogyha kéne, éppenséggel volna rajta kívül érte hevülő fehércseléd („Más kegyes is engem szeret, de én őt nem / noha követ nagy híven”), ámbar az asszonyt ez az érv aligha hatotta meg. A feladott reményből, elveszített illúziókból adódóan fut bele azután a vers zárlata a végérvényes szakítás higgadt retorikai alakzatába. Így lesz a költemény egyszerre a szerelem, az imádott nő apoteózisa, és a fölszámolt hitek, érzelmek, vágyak, valamint a szépség, a kiábrándulás, a méltóságát megőrző férfibánat keserű himnusza. A viszonzatlan Júlia-történet önmagában is kemény kurzus lehetett a költő életében, ám fontosabb ennél ama reneszánsz harmóniaeszmény megrendülése, összeomlása. Az a szemléleti-világnézeti válság, ami arról hozott Júlia képében, ám személyén messze túlmutató módon nagyszabású, időtálló lírai üzenetet, hogy ami mindeddig egyben látszott, az innentől darabjaira hullik szét. Nincs boldogság, nincs igaz szerelem, nincs kivívható harmónia, üzeni ez a marcona katona 1589 teléből, és milyen igaza lett.

Anekdóták

Mivel Heltai Jenő nem hirdetett szabadalmat szellemes mondásaira, sűrűn érte az a szerencse, hogy ötleteivel a mások neve alatt találkozott. Naftalin című darabjának próbájára magával vitte a Vígszínházba íróársát. Amikor a színpadon a színész elmondott egy elmés, kacagtató szövegrészt, az ifjú titán felsóhajtott:

- De kár, hogy ez a mondás nem nekem jutott eszembe!

Heltai ezzel vigasztalta:

- Legyen nyugodt, fiatal barátom, eszébe fog jutni ez a mondás még magának is!

Amikor a németek 1940-ben megszállták Párizst, Pablo Picassót beidéztek a Gestapo parancsnokságára.

-Maga az a Picasso nevű antifasiszta festő? – kérdezte a kihallgató tiszt.

- Igen, valóban festőművész vagyok – felelte Picasso.

-Ekkor a tiszt elővett egy fotót, amely a háború borzalmait ábrázoló Guernica c. festményről készült. A náci tiszt rámutatott a képre:

- Ezt maga csinálta?

- Nem – rázta meg a fejét Picasso -, ezt maguk csinálták.

Kodály Zoltán azon kevesek közé tartozott, aki nem félt Rákosi Mátyástól. Egyszer egy ünnepi fogadáson a "bölc" vezér rosszállóan mondta Kodálynak:

- Sok rosszat hallok mostanában magáról, mester...

- Én is magáról, Rákosi elvtárs...

A Magyar Irodalmi Hírlevelet szerkeszti: Fenyvesi Miklós

Email: gordiuscom@gmail.com

<http://irodalmihirlevel.freewb.hu>